

GAZİANTEP AFET VE RİSK YÖNETİM RAPORU

İlhan KESER

Yüksek Endüstri Mühendisi

Afet ve Kriz Çalışma Grubu Başkanı

Kasım, 2021

AFET VE KRİZ ÇALIŞMA GRUBU GÖREVLERİ

Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması için, afete yol açabilecek tehlike ve risklerin iyi bilinmesini, bu tehlike ve olaylar olmadan önceden önlemlerin alınması, en akılcı yol ve yöntemler ortadan kaldırılmasını veya yol açabilecek olumsuz etkilerin azaltılmasını gerektiren topyekûn bir mücadele bilinci uyandırmak.

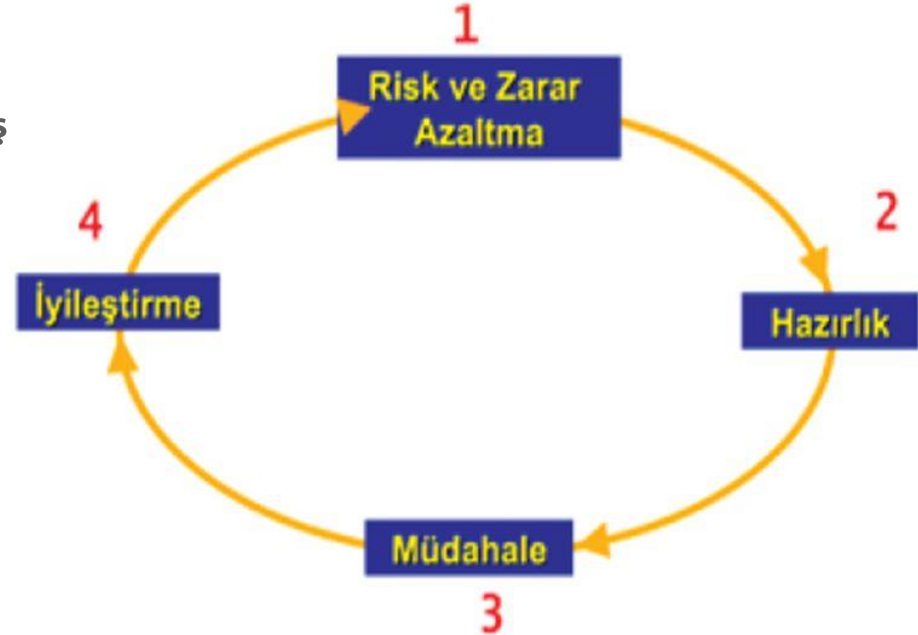
GAZİANTEP
KENT KONSEYİ

SUNUM AKIŞI

- ✓ Afet Yönetim Sistemi
- ✓ Yapılan Çalışmalar
- ✓ Yapılmayan Çalışmalar ve Yapılmama Nedenleri
- ✓ Yapılması Gereken Çalışmalar
- ✓ Sonuç ve Öneriler

Afet Yönetim Sisteminin Dönüşümü

Afet Yönetimi Aşamaları

- ✓ Kriz Yönetiminden Risk Yönetimine Geçiş
- ✓ Disiplinler Arası Algı
- ✓ Güçlendirilmiş Bilgi Teknolojileri

TEHLİKE VE RİSK KAVRAMLARI

TEHLİKE (threat)

Yaşamı tehdit eden, sahip olunan şeylere ve çevreye zarar verebilme potansiyeli taşıyan fiziki olay ve olgulardır.

AFET, TEHLİKENİN SONUCUDUR.

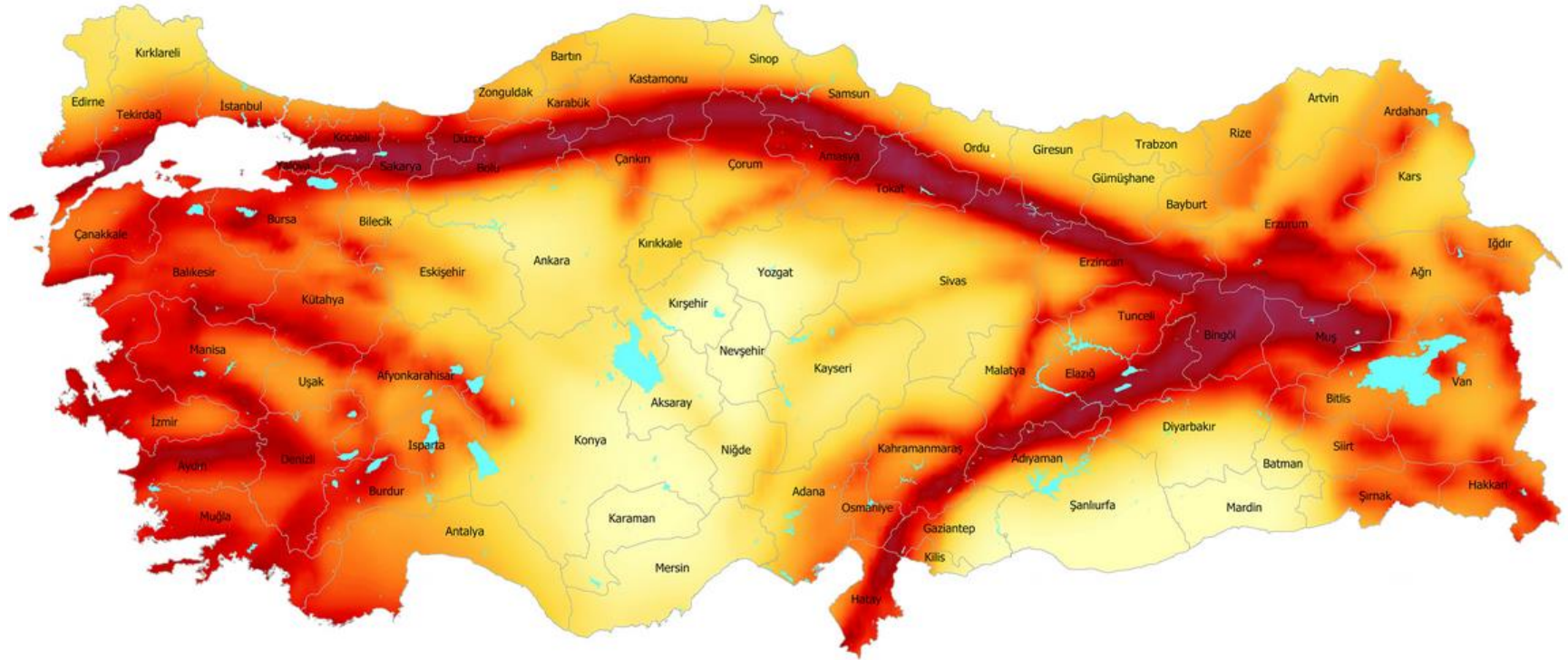
Tehlike =Risk

Değildir !!

RİSK (risk)

Belirli bir alanda, tehlike olasılığına göre kaybedilecek değerlerin ölçüsünü veya bir olayın doğurabileceği olumsuz sonuçların toplamını ifade eden kavramdır.

TÜRKİYE DEPREM TEHLİKE HARİTASI

Düşük Tehlike

Yüksek Tehlike

GAZİANTEP İLİ DEPREM TEHLİKE HARİTASI

Düşük Tehlike

Yüksek Tehlike

Gaziantep İli

Depremsellik

Kent merkezi herhangi aktif bir fay üzerinde yer almamaktadır. Ancak Nurdağı ve İslâhiye ilçelerinin deprem risk ivme derecesinin yüksek olması ve bu ilçelerin içeresinden geçen yaklaşık **145 km uzunluğundaki Türkoğlu-Antakya kesimindeki Doğu Anadolu Fay hattı üzerinde 150 yıldan fazla zamandır büyük bir deprem olmaması,** söz konusu alanın deprem üretme potansiyeli açısından ne kadar tehlikeli olduğunu işaret etmektedir.

GAZİANTEP AFET VE RİSK YÖNETİM RAPORU

İlimiz deprem, sel, endüstriyel kazalar vb. afet olaylarının tehlikesi altında bulunmaktadır.

Kentimizde olası depremlerin meydana getireceği can ve mal kayıplarını azaltmak, depreme dayanıklı yaşanabilir, güvenli, sağlıklı yerleşim alanlarının oluşturulması için bilim ve tekniğe uygun, kapsamlı ve bütüncül planlama çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Günümüzde meydana gelen hayli karmaşık afetler ve bunların sonuçları ile birlikte, **afet yönetimi çalışmalarının sadece afet sırasında ve sonrasında yapılacak müdahaleler ile sınırlandırılmayacağını açık bir şekilde göstermektedir.**

GAZİANTEP AFET VE RİSK YÖNETİM RAPORU

Hazırladığımız bu rapor ;

- I. Mevcut Yapılan Çalışmalar,
- II. Yapılamayan Çalışmalar ve Yapılamama Nedenleri,
- III. Yapılması Gereken Çalışmalar,

başlığı altında değinilmektedir.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Kuşkusuz, İlimizin birçok değerli kurum veya kuruluşları tarafından İlimizde afetlere yönelik olarak; ulusal veya uluslar arası çalıştay, sempozyum, konferans vb. çalışmaların yapıldığı bilinmektedir.

- ✓ TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Gaziantep Şubesi. ***Gaziantep Deprem Master Planı Yol Haritası Çalıştay Sonuç Raporu. 13.01.2018.***
- ✓ Gaziantep İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. ***Gaziantep İl Afet Müdahale Planı. 2019.***
- ✓ Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. ***Gaziantep İli Deprem Master Planı Protokolü. 20.01.2020***
- ✓ Gaziantep İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. ***Gaziantep İl Afet Risk Azaltma Planı. 2021.***

YAPILAMAYAN ÇALIŞMALAR VE YAPILAMAMA NEDENLERİ

- Ülke veya kent bazında yeterli olabilecek bir risk azaltma stratejisi oluşturulamadı.
- İdareler bu konuda kamuoyunun güvenini yeterince sağlayamadı.
- Gerekli mevzuat değişikliği yanında, halka yönelik yeterli düzeyde bilinçlendirmenin yapılamamış olması.

YAPILAMAYAN ÇALIŞMALAR VE YAPILAMAMA NEDENLERİ

Bunun dışında;

- ✓ Deprem yatırımlarının idare açısından cazibesinin düşük olması,
 - ✓ İnsanlarımızın yaşam alanı çevresinden ayrılmama kararlılığı,
 - ✓ Unutma psikolojisi gibi unsurları,
- diğer olumsuzluklar olarak vermek mümkündür.

YAPILMASI GEREKEN ÇALIŞMALAR

Afetlere yönelik zarar azaltma çalışmalarında temel hedefin; geri dönüşü mümkün olmayan varlıkların yani, insan hayatı, tarihi ve kültürel mirası korunması olmalıdır.

Bu hedefi gerçekleştirebilmek içinde, sonraki slaytlarımızda sıralanan çalışmaların biran önce başlatılması gerekmektedir.

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Tehlike ve Risklerin Belirlenmesi

1. İlimizde mevcut tüm tehlike ve risklerin belirlemesi,
2. Gaziantep'in depremselliği ve sismik tehlike analizinin yapılması,
3. Yapı stoğu envanterinin çıkarılması ve depreme dayanıklılıklarının belirlenmesi,
4. Mevcut riskin arttırılmaması için deprem etkilerini göz önüne alan kent planlaması ve arazi kullanım düzenlemelerinin yapılması,
5. Mevcut riskin azaltılması için deprem direnci zayıf yapı ve altyapının deprem performanslarının yükseltilmesinin yansira, yapı ve altyapının deprem yönetmeliğine uygun projelendirilerek inşasının sağlanması,
6. Konutlarda yaşayan nüfus verilerinin İlin risk haritasına işlenmesi,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Bilinçlendirme, Farkındalık ve Eğitim Çalışmaları

1. Toplanma alanları konusunda bina ile site yöneticileri başta olmak üzere halkın bilgilendirilmesi,
2. Bina girişlerine toplanma alanları panolarının yerleştirilmesi,
3. Deprem bilincini oluşturmak için halka deprem broşürlerin dağıtılması,
4. Kamu spotlarının oluşturulması/ arttırılması,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Kısa, Orta ve Uzun Vadeli Zarar Azaltma Planları

Kısa, orta ve uzun vadeli Zarar Azaltma Planlarının;

- ✓ Hazırlanması,
- ✓ Güncel tutulmasının sağlanması,
- ✓ Uygulanabilirliğinin kontrollerinin yapılması ve sonuçlarının toplumla paylaşılması,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Risk Altındaki Kritik Tesis ve Altyapının Güçlendirilmesi

Depreme dayanıksız kritik yapılarının (kamu kurumları, hastaneler, okullar, sanayi yapıları vb.) belirlenmesi incelemesi ve güçlendirme sistemlerinin geliştirilmesi, yeni inşa edilecek kamu kurumlarının zeminlerinde deprem izolatörü vb. destekleyicilerin konulması,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Tarihi Eser, Çevre ve Doğal Hayatın Korunması

1. Tarihi yapılarının tehlike ve risk envanterinin çıkarılması,
2. Risk düzeyi yüksek olan tarihi yapılar için gerekli risk azaltma planlarının yapılarak, güçlendirme çalışmalarına hızlı bir şekilde başlanması,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

İmar Planları

1. Belirlenen mevcut barınma alanlarının imar planlarına konulması,
2. İmara açılacak yeni yerleşim alanları için hazırlanan imar planlarına deprem toplanma alanlarının belirlenerek konulması,
3. Gaziantep İli için hazırlanacak tehlike ve risk haritasının gözönüne alınarak yeni imar uygulamaların yapılması,
4. İmara açılacak yeni yerleşim alanları için hazırlanacak imar planlarında acil durum yollarının (ambulans, itfaiye vb.) belirlenerek konulması,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Afet Mevzuatı

Yerel yönetimlere özellikle de Büyükşehir Belediyelerine afet öncesi çalışmalar veya risk yönetimi gibi “afetlere hazırlık-zarar azaltma” konularında; kanunla düzenlenmek üzere etkin sorumluluklar verilmelidir.

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Afet Sigortası

1. Sigorta sisteminin yaygınlaştırılması,
2. Belediye teşviki ile binaların sigortalanmasının sağlanması,

RİSK VE ZARAR AZALTMA AŞAMASI

Kentsel Dönüşüm

1. İl ve ilçeler dahil risk haritasının çıkarılması, çıkartılacak risk haritasına göre, Islahiye, Nurdağı, köyler, mühendislik hizmeti almamış eski yapılar gibi depremde zarar görme risk düzeyi daha yüksek olduğu yerlerden başlanarak kentsel dönüşüm çalışmalarının yapılması,
2. Kentsel dönüşüm veya toplu yenileme çalışmalarında, halkın içinde olacak şekilde projelerin yapılması,
3. Hazırlanacak ilin risk haritası dikkate alınarak tek bir kurum tarafından koordine edilerek kentsel dönüşümün planlanması,

HAZIRLIK AŞAMASI

Afet Lojistik Depoları

- İlimizde bulunan afet cep lojistik deposunun bir afet durumunda yetersiz kalınacağı, bu nedenle ilimizde AFAD lojistik deposunun kurulmasının sağlanması,

AFAD Lojistik Deposu Modeli

HAZIRLIK AŞAMASI

Barınma Alanları

1. Belirlenen mevcut barınma alanlarının alt yapılarının afet öncesi hazırlanarak, afet durumunda hazır tutulmasının sağlanması,
2. Altyapısı hazır hale getirilen barınma alanlarının afet öncesi sosyal amaçlı (miting, konser alanı vb.) veya otopark gibi amaçlar için kullanılmasının sağlanması,

HAZIRLIK AŞAMASI

Gönüllülük Sistemi

1. AFAD gönüllü sayısının arttırılması için çalışmaların yaptırılması,
2. Her mahalleden belirli sayıda AFAD gönüllüsü seçilerek, bir afet durumunda halka toplanma alanı vb. konularda bilgilendirme yönlendirme yapmasının sağlanması,
3. Belirlenecek mahallelerde afet müdahale ekipmanlarının yer alacağı deprem konteynerlerin konulması,

HAZIRLIK AŞAMASI

İkaz ve Alarm Sistemi

- İkaz ve alarm güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiği ile ilgili halka gerekli bilgilendirmenin yapılması,

MÜDAHALE AŞAMASI

Koordinasyon

- Afet öncesi, sırası ve sonrasında TAMP planında belirtilen çalışma grupları arasında koordinasyon görevi olan Kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanması,

MÜDAHALE AŞAMASI

Arama Kurtarma, İlk Yardım, Tahliye, Toplu Yardım

1. İlgili Kamu kurumları ve STK'lar ile işbirliği sağlanarak arama kurtarma personeli sayısının artırılması,
2. Gönüllü arama kurtarma sayısının artırılarak, gönüllere uygulamalı arama kurtarma eğitimin verilmesi ve belli aralıklarla tatbikat yapılması,
3. Arama kurtarmada kullanılacak malzeme ve ekipman teçhizat kapasitenin artırılması,

MÜDAHALE AŞAMASI

Yiyecek, Su, vb. Yaşamsal İhtiyaçlar

1. Belirlenmiş toplanma alanlarının afet öncesi gerekli altyapının (içme suyu, kirli su, elektrik vb.) yapılması,
2. Belirlenmiş toplanma alanlarına ihtiyaç duyulabilecek yiyecek, su vb. gibi çalışmalarının afet öncesi planlaması,

MÜDAHALE AŞAMASI

Basın ve Halkla İlişkiler

- Afet anında ilgili kurum ve kuruluşların afete ilişkin olarak yaptığı çalışmaları yetkilendirilmiş basın sözcüsü tarafından belirli aralıklara basına ve halka doğru bilgilerinin duyurulmasının sağlanması,
- Afet anında yetkilendirilmiş basın sözcüsü dışında basına demeç verilmemesi için gerekli planlamaların yapılması,

İYİLEŞTİRME AŞAMASI

Hasar Tespit

- Hasar tespitinde görevli personellere düzenli aralıklara hasar tespiti ile ilgili eğitim verilmesi,
- İlgili mühendis odalarından destek alınarak hasar tespitinde görevli personel sayısının artırılması sağlanması,

İYİLEŞTİRME AŞAMASI

Geçici Barınma, Kalıcı Konut İnşası, Yeniden Yapılanma

1. Hak sahipleri için kalıcı konut yapılacak alanların belirlenmesi, belirlenen alanların imar uygulamalarının afet öncesi yapılmasının sağlanması,
2. Afet sonrası şehrin yeniden yapılanması ile ilgili planın hazırlanması,
3. Afet sonrası şehrin yeniden yapılanması ile ilgili yapılacak çalışmalar için ekonomik programlar ve mali destek planlarının hazırlanması,

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uluslararası deneyim, risk azaltmak üzere yapılan bir birim harcamanın, yedi birim kaybı önlendiğini göstermektedir.

Tehlike olayının değiştirilmesi mümkün olmadığına göre tehlikelerden etkilenmemeyi mümkün hale getirmek gerekmektedir.

Bunun yolu da afetlerin oluşmasına yol açan tüm kentsel unsurların bu amaca yönelik olarak düzenlenmesi ve riskleri sürekli azaltacak bir sistemin oluşturulması gerekmektedir.

Afetlere karşı kent yönetimini ve tüm karar mercilerini eyleme geçirmek üzere izlenecek bir program acilen ortaya konulmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Raporun sonuç ve önerileri aşağıda maddeler şeklinde sıralanmıştır;

1. Yapı güçlendirme (okul, hastane, köprü viyadük, tarihi ve kültürel yapılar dışında) kentlerimizin niteliksiz çevrelerinin ömrünü uzatacağından bunun yerine, özellikle kentlerimizin yüksek riskli alanlarında, kentsel dönüşüm çalışmaları bir an önce başlatılmalıdır.
2. İl ve ilçe merkezlerinin yanı sıra deprem üretme potansiyeli olan fayların bulunduğu kırsal alanlarda da en riskli bölgelerden başlayarak zarar azaltma projelerine başlanmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

3. Afete hazırlık gibi topyekûn çalışmayı gerektiren konularda sivil toplum örgütleri ile beraber ve kurumlar arası işbirliği mutlaka oluşturulmalıdır.

Kentteki her hangi bir operasyonun başarısı, kentin yaşanabilir ve çevrenin sürdürülebilir kılınması, yerel toplumsal desteğin sağlanmasına bağlıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

4. Afetlere karşı bilinçli ve duyarlı bir toplum için “eğlenerek eğitmenin” merkezi olarak ifade edilebilecek “Afet Önleme ve Eğitim Merkezleri” nin yerel idareler tarafından kurulması teşvik edilmelidir.

Dünyadaki örneklerinde olduğu gibi bu merkezler; ilkyardım deneyim bölümü, deprem sarsıntı odası, duman deneyim odası, yangın söndürme deneyim bölümü, 5D deprem animasyon deneyim bölümü, fırtına, sel, taşkın, tsunami deneyim v.b. simülasyonlarından oluşan merkezlerdir.

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...